

Порівнюючи значення отримані у 2023 р. з минулим роком можна зробити висновок, що відбулось збільшення даного показника на 3% (+1,3%) в зоні Полісся та зменшення на 2,7% (-1,2%) в зоні Лісостепу.

За результатами досліджень можна зробити висновок, що сорти вирощені в західних та північних ґрунтово-кліматичних умовах, у процесі вирощування за умов достатнього забезпечення посівів водою в період формування стручків і вищою температурою повітря в період дозрівання (за достатнього забезпечення вологою), характеризуються вищим умістом олії.

Лашук С. О.*, Стадніченко О. А., Ситник В. Г.

Український інститут експертизи сортів рослин, вул. Горіхуватський шлях, 15, м. Київ, 03041, Україна

*e-mail: lashuk_s@ukr.net

ВИДИ ПЕТУНІЙ ЗА ФОРМОЮ КУЩА: АМПЕЛЬНІ, КУЩОВІ, КАСКАДНІ СОРТИ

Петунія (*Petunia*) – (лат. *Petunia* від фр. *Petun* – тютюн) – рід трав'янистих або напівчагарникових рослин із родини пасльонових (*Solanaceae* L.). Розмір рослини коливається від 10 сантиметрів до 1 метра. Петунії – це однорічні та багаторічні трави (більшість видів), кущі або напівкущі.

У природних умовах часто зустрічається в Аргентині, Парагваї, Бразилії, Болівії і Уругваї. Як декоративна рослина, петунія набула широкого використання у XVIII столітті. На сьогодні, селекціонерами створено численні сорти та гібриди цієї культури для вирощування як в умовах закритого так і відкритого ґрунту. Проте, де б не вирощували петунію, за правильного догляду, вона завжди здатна покращити локацію своїми яскравими квітами впродовж року.

Петунія добре поєднується з іншими декоративними рослинами. Великий вибір кольорів квітки дозволяє створювати цікаві композиції з різних видів петунії. Ці рослини люблять вирощувати, як професійні садівники, так і любителі через їх невибагливість до умов вирощування.

Рослини петунії мають кущову або напівкущову форму з прямими або повзучими стеблами. Висота коливається в межах 0,15–0,7 м. Темно-зелене листя овальної форми має довжину 5–12 см, опущені вниз, як і стебла. Квіти у формі лійки розташовані поодинокі, мають коротке просте суцвіття. Забарвлення пелюсток буває пурпурним, червоним, рожевим, білим, синім, фіолетовим, жовтим, салатним та чорним з наявністю облямівки, ореолу, білої зірочки або темних жилок. Плоди – двостулкові коробочки з дрібним насінням. У садових умовах петунія цвіте з середини літа до заморозків. В умовах України в культурі переважають однорічні рослини.

Загальновідомі види петуній регулярно поповнюються новими сортами та гібридами. Наразі найпопулярнішими видами петунії за формою є:

ампельні, каскадні та кущові однорічники. Кожен вид зокрема має свої переваги та недоліки.

Ампельні петунії використовують переважно для стильних «висячих садів». Відмітні ідентифікаційні ознаки петуній ампельної групи це гнучкі гілки довжиною до 150 см і тривалий період цвітіння. Переваги ампельних петуній: ефектний зовнішній вигляд; багата кольорова палітра; стійкість до несприятливих погодних умов; простота вирощування. Ампельні петунії ідеально підходять для створення підвісних вертикальних садів, які користуються сьогодні популярністю у флористиці та ландшафтному дизайні. Підвісні кашпо, з яких звисають ароматні яскраві батоги, додають інтер'єру креативності та оригінальності. Є безліч сортів іноземної селекції, призначених для вертикального озеленення. Серед найпопулярніших сортів з білосніжними квітами поширені петунія 'Рамблін біла' і петунія 'Джоконда біла'. Не менш гарними є рослини з червоними квітами – петунія 'Лавина пурпурова' і петунія 'Джоконда червона' та рожевими – петунія 'Вельвет Парпл' і петунія 'Прилив рожевий'. Поширеними гібридами петунії з незвичайним поєднанням кольорів на квітці є 'Лавина Пурпурова зірка' або 'Фьюзібелс Корал Лайм'.

Каскадні петунії використовують для «квіткового водоспаду». Каскадні види петуній відрізняються від ампельних коротшими пагонами, які спочатку тягнуться вгору, а потім плавно змінюють напрямок і спрямовуються донизу. У результаті утворюється красивий квітковий водоспад, що перетворює сад у затишний екзотичний острівець. Переваги каскадних петуній: універсальні – підходять як для підвісних кошиків, так і для декору стін і парканів; швидко розростаються; зберігають декоративність протягом тривалого часу; пишно цвітуть усе літо. Мало-вибагливі та прості в догляді визнані петунія каскадна 'Ізі Вейв Єллоу', петунія каскадна 'Тайфун Ред Велюр', петунія каскадна 'Нінья Бургунді'. Популярним сьогодні стає мікс петуній з базовими кольорами веселки, які мають приховану палітру пастельних відтінків.

Кущові види петуній – найбільша група, до якої увійшли екземпляри з великими квітками. Діаметр простих і махрових суцвіть з гофрованими пелюстками варіює від 10 до 15 см. Прямостоячі рослини незамінні при оформленні бордюрів, газонів, альпійських гірок, міксбордерів.

Під час пошуку складових елементів флористичної композиції слід пам'ятати, що високорослі петунії висаджують у найдалшому ярусі, низькорослі – в найближчому. Переваги кущових петуній: не вимагають формуючої обрізки; легко переносять симбіоз з будь-якими однорічними і багаторічними рослинами; добре витримують несприятливі погодні умови; різноманітні за формою квітки та інтенсивністю її забарвлення. Для кущових петуній характерне плавне змішування відтінків, що демонструє петунія 'Фалкон Бургунді' і петунія 'Вогняне сяйво'. Незвично виглядає махрова петунія 'Валентайн' і хвиляста петунія 'Фріллітунія біла'. Габітус кущових петуній можна геометрично формувати. Петунія – світлолюбива

рослина, тому в тіні вона втрачає природню яскравість і декоративність. Лише правильний догляд за рослинами петунії забезпечить тривале яскраве цвітіння і приємне враження від декору та дизайну.

Отже, незалежно від форми куща, петунія є цінною декоративною культурою, що чудово поєднується з іншими рослинами, є невибагливою до умов вирощування. Різноманітність форм та кольорів дозволяє урізноманітнити та прикрасити будь-яке подвір'я чи квартиру, а тому селекціонерам слід працювати й надалі над збільшенням генетичного різноманіття цієї культури не лише закордоном, а й в межах нашої країни.

Лещук Н. В.^{1,*}, Позняк О. В.², Павлюк Н. В.¹

¹Український інститут експертизи сортів рослин, вул. Горіхуватський шлях, 15, м. Київ, 03041, Україна

²Дослідна станція «Маяк» Інституту овочівництва і баштанництва НААН, вул. Незалежності, 39, с. Крути, Ніжинський р-н, Чернігівська обл., 16645, Україна

*e-mail: nadiya1511@ukr.net

ПОРТУЛАК ГОРОДНІЙ (*PORTULACA OLERACEA* L.) – НОВИЙ МАЛОПОШИРЕНИЙ ЕКЗОТ НА ГОРОДІ

Важливе місце в урізноманітненні харчування відводиться не лише основним овочевим рослинам (традиційним для вітчизняних споживачів), а й малопоширеним, екзотичним. Наразі в Україні спостерігається зростання попиту на суміші зелені (комбінації трав, що відрізняються за зовнішнім виглядом – забарвленням, ароматом, смаком тощо). Зеленні овочеві рослини входять до складу багатокомпонентних гарнірів разом з помідорами, маслинами, сиром, продукцією швидкого приготування, а також соусів, вживаються як добавки до основних страв. Набувають популярності делікатесні овочеві рослини. Значно зростає попит на малопоширені ароматичні трави.

Портулак городній (*Portulaca oleracea* L.) з родини Портулакові (*Portulacaceae* Juss.) цінується за високі поживні та лікарські властивості. В Україні рослина досі вважається малопоширеною та нетрадиційною (мова не про дикий – злісний бур'ян, а про рослину овочевого напрямку використання), тоді як у країнах Європи культурні форми та сорти досить поширені. Варто зазначити, що культивування або, принаймні, використання цієї рослини сягає часів Стародавнього Китаю, Єгипту, Греції та Риму, тобто рослина була поширена в різних регіонах світу. Віддаючи шану корисним властивостям рослини, араби в середні віки називали портулак «благословенним» овочем.

Portulaca oleracea L. – однорічна рослина, яка утворює сланке або напівприпідняте розгалужене стебло з м'ясистими соковитими листками. Листки сидячі, суцільні, видовжені або оберненоовальні (залежно від сортових особливостей), з невеликими прилистками. Нижні – розміщені по чергово, верхні – супротивні. Коренева система добре розгалужена, глибо-